A BÍRÓSÁG VÉGZÉSE (nyolcadik tanács)

2023. március 16.*

„Előzetes döntéshozatal – A Bíróság eljárási szabályzatának 99. cikke – Közbeszerzési szerződések – 2009/81/EK irányelv – Az 55. cikk (4) bekezdése – Az 57. cikk (2) bekezdése – Az eljáráshoz fűződő érdek – Jogorvoslati lehetőség – A közbeszerzési eljárásból az ajánlatkérő véglegessé vált határozatával kizárt ajánlattevő – Az ilyen ajánlattevőt a jogorvoslati lehetőséghez való hozzáféréstől megfosztó nemzeti szabályozás – Az eljáráshoz fűződő érdek hiánya”

A C-493/22. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Curtea de Apel Bucureşti (bukaresti ítélőtábla, Románia) a Bírósághoz 2022. július 22-én érkezett, 2022. június 28-i határozatával terjesztett elő

az **Armaprocure SRL**

és

a **Ministerul Apărării Naționale**,

a **BlueSpace Technology SRL**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nyolcadik tanács),

tagjai: M. Safjan tanácselnök, N. Jääskinen és M. Gavalec (előadó) bírák,

főtanácsnok: M. Campos Sánchez-Bordona,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint a Bíróság az eljárási szabályzatának 99. cikke alapján, indokolt végzéssel határoz,

meghozta a következő

* Az eljárás nyelve: román.

Végzést

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a honvédelem és biztonság területén egyes építési beruházásra, árubeszerzésre és szolgáltatásnyújtásra irányuló, ajánlatkérő szervek vagy ajánlatkérők által odaítélt szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról, valamint a 2004/17/EK és 2004/18/EK irányelv módosításáról szóló, 2009. július 13-i 2009/81/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2009. L 216., 76. o.) 55. cikke (4) bekezdésének, 56. cikke (3) bekezdésének, 57. cikke (2) bekezdésének, 60. cikke (1) bekezdése b) pontjának, valamint 61. cikkének értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet az Armaprocure SRL, valamint a Ministerul Apărării Naționale (nemzeti honvédelmi minisztérium, Románia) és a BlueSpace Technology SRL között e minisztérium azon határozata tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő, amelyben elutasította az Armaprocure ajánlatát, és a BlueSpace Technology, valamint a Romarm SA nemzeti légitársaság által alkotott konzorciumnak (a továbbiakban: Konzorcium) ítélt oda egy olyan közbeszerzési szerződést, amely lőterek beszerzésére vonatkozott.

Jogi háttér

Az uniós jog

A 2009/81 irányelv

3 A 2009/81 irányelv (72) preambulumbekezdése így szól:

„Az átláthatóságra és a versenyre vonatkozó kötelezettségeknek való megfelelést egy hatékony jogorvoslati rendszernek kell biztosítania, amely [a 2007. december 11-i 2007/66/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2007. L. 335., 31. o.) által módosított, az árubeszerzésre és az építési beruházásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélésével kapcsolatos jogorvoslati eljárás alkalmazására vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról szóló, 1989. december 21-i 89/665/EGK tanácsi irányelv (HL 1989. L 395., 33. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 1. kötet, 246. o.; a továbbiakban: 89/665 irányelv), és a 2007/66 irányelv által módosított, a vízügyi, energiaipari, szállítási és távközlési ágazatokban működő vállalkozások beszerzési eljárásairól szóló közösségi szabályok alkalmazására vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról szóló, 1992. február 25-i 92/13/EGK tanácsi irányelv (HL L 76., 1992.3.23., 14. o.)] által előírt rendszeren alapul a [vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai ágazatban működő ajánlatkérő szervek által e tevékenységekre vonatkozóan odaítélt közbeszerzési szerződésekre a vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai ágazatban működő ajánlatkérők beszerzési eljárásainak összehangolásáról szóló, 2004. március 31-i 2004/17/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2004. L 134., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 7. kötet, 19. o.) és az építési beruházásra, az árubeszerzésre és a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló, 2004. március 31-i 2004/18/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2004. L 134., 114. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 7. kötet, 132. o.)] hatálya alá tartozó szerződések esetében. Különösen az odaítélésre vonatkozó eljárás elleni, még a szerződéskötés előtt benyújtott jogorvoslat lehetőségéről kell rendelkezni, illetve a hatékony jogorvoslati kérelemhez

szükséges garanciákról, például a szerződéskötési tilalmi időszakról is. Biztosítani kell a közvetlen illegális odaítélések vagy szerződések óvásának lehetőségét is, amelyek megkötése ezen irányelv megszegésének minősül.”

4 A 2009/81 irányelvnek „A jogorvoslati eljárások alkalmazási köre és rendelkezésre állása” címet viselő 55. cikke a (2) és (4) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„(2) A tagállamok megtesznek minden szükséges intézkedést annak érdekében, hogy az ajánlatkérő szervek/ajánlatkérők határozataival szemben az 56–62. cikkben foglalt feltételeknek megfelelően hatékonyan és különösen a lehető leggyorsabban jogorvoslattal lehessen élni azon az alapon, hogy e határozatok megsértették a beszerzésre vonatkozó [uniós] jogot vagy az e jogot átültető nemzeti jogszabályokat.

[…]

(4) A tagállamok biztosítják, hogy az általuk megállapítandó részletes szabályok szerint legalább azon személyeknek álljon jogorvoslati eljárás a rendelkezésére, akiknek érdekükben áll vagy állt egy adott szerződés elnyerése, és akiknek az állítólagos jogsértés érdeksérelmet okozott vagy ennek kockázata fennáll.”

5 Ezen irányelvnek „A jogorvoslati eljárásokra vonatkozó előírások” címet viselő 56. cikke a (3) bekezdésében a következőket írja elő:

„Amennyiben első fokon valamely, az ajánlatkérő szervtől/ajánlatkérőtől független szerv vizsgálja felül a szerződés-odaítélési eljárást, a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy az ajánlatkérő szerv/ajánlatkérő ne köthesse meg a szerződést azt megelőzően, hogy a jogorvoslati szerv meghozta volna az ideiglenes intézkedések alkalmazására vagy a jogorvoslatra vonatkozó döntését. A felfüggesztési idő leghamarabb az 57. cikk (2) bekezdésében és a 60. cikk (4) és (5) bekezdésében említett szüneteltetési idő lejártakor szűnik meg.”

6 Az említett irányelv „Szerződéskötési tilalmi időszak” című 57. cikke (2) bekezdésének második albekezdése a következőképpen szól:

„Az ajánlattevők akkor tekintendők érintettnek, ha határozott kizárásukra még nem került sor. A kizárás akkor végleges, ha arról az érintett ajánlattevőket értesítették, továbbá ha a kizárást egy független jogorvoslati szerv jogszerűnek ítélte, vagy ha a kizárás ellen jogorvoslati eljárásnak többé már nincs helye.”

7 A 2009/81 irányelv „Érvénytelenség” című 60. cikke (1) bekezdésének b) pontja a következőket írja elő:

„A tagállamok biztosítják, hogy az alábbi esetekben az ajánlatkérő szervtől/ajánlatkérőtől független jogorvoslati szerv a szerződést érvénytelennek nyilvánítja, vagy annak döntése következményeként a szerződés érvénytelenné válik a következő esetek egyikének fennállása esetén:

[…]

b) az 55. cikk (6) bekezdésének, az 56. cikk (3) bekezdésének vagy az 57. cikk (2) bekezdésének megsértése esetén, amennyiben ez a jogsértés a jogorvoslatot kérelmező ajánlattevőt megfosztotta a szerződéskötést megelőző jogorvoslat lehetőségétől, amennyiben az ilyen jogsértés az I. vagy II. cím más megsértésével is összefüggésben áll, amennyiben ez utóbbi jogsértés hatással volt a jogorvoslati kérelmet benyújtó ajánlattevőnek a szerződés megszerzésére vonatkozó esélyeire”.

8 Ezen irányelvnek az „Ezen cím megsértése és alternatív szankciók” című 61. cikke értelmében:

„(1) Az 55. cikk (6) bekezdésének, az 56. cikk (3) bekezdésének vagy az 57. cikk (2) bekezdésének olyan megsértése esetén, amely nem tartozik a 60. cikk (1) bekezdése b) pontjának hatálya alá, a tagállamok a 60. cikk (1)–(3) bekezdése szerinti érvénytelenséget vagy alternatív szankciókat írnak elő. A tagállamok rendelkezhetnek úgy, hogy az ajánlatkérő szervtől/ajánlatkérőtől független jogorvoslati szerv – valamennyi lényeges szempont megvizsgálását követően – határozzon arról, hogy a szerződést érvénytelennek kell-e nyilvánítani, vagy alternatív szankciókat kell-e alkalmazni.

[…]”

A 89/665 irányelv

9 A 89/665 irányelvnek „A jogorvoslati eljárások alkalmazási köre és rendelkezésre állása” címet viselő 1. cikke a (3) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„A tagállamok biztosítják, hogy az általuk megállapítandó részletes szabályok szerint legalább azon személyeknek álljon jogorvoslati eljárás a rendelkezésére, akiknek érdekükben áll vagy állt egy adott szerződés elnyerése, és akiknek az állítólagos jogsértés érdeksérelmet okozott vagy ennek kockázata fennáll.”

10 Ezen irányelv „Szerződéskötési tilalmi időszak” című 2a. cikke (2) bekezdésének második albekezdése a következőket írja elő:

„A kizárás akkor végleges, ha arról az érintett ajánlattevőket értesítették, és ha a kizárást egy független jogorvoslati szerv jogszerűnek ítélte, vagy ha a kizárás ellen jogorvoslatnak többé nincs helye [helyesen: Az ajánlattevők akkor tekintendők érintettnek, ha még véglegesen nem lettek kizárva. A kizárás akkor végleges, ha arról az érintett ajánlattevőket értesítették, és ha a kizárást egy független jogorvoslati szerv jogszerűnek ítélte, vagy ha a kizárás ellen jogorvoslatnak többé nincs helye].”

A román jog

A 114/2011. sz. sürgősségi rendelet

11 A 2011. december 21-i Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 114/2011 privind atribuirea anumitor contracte de achiziții publice în domeniile apărării și securității (a honvédelem és biztonság területén egyes közbeszerzési szerződések odaítéléséről szóló 114/2011. sz. sürgősségi

kormányrendelet) *(Monitorul Oficial al României*, 932. sz., 2011. december 21.; a továbbiakban: 114/2011. sz. sürgősségi rendelet) 137. cikkének (1) és (2) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„(1) Az ajánlatkérő szerv köteles a lehető leghamarabb, de legkésőbb a szóban forgó határozatok meghozatalát követő három munkanapon belül írásban tájékoztatni az odaítélési eljárásban részt vevő gazdasági szereplőket a kiválasztás eredményéről, a közbeszerzési szerződés odaítélésére irányuló eljárás eredményéről vagy a keretmegállapodás megkötéséről, illetve adott esetben az odaítélési eljárás megszüntetéséről és az azt követő esetleges új eljárás megindításáról.

(2) Az (1) bekezdés alkalmazásában az odaítélési eljárásban részt vevő gazdasági szereplőnek minősül a részvételre jelentkezését/ajánlatát közvetlenül érintő döntésekről az ajánlatkérő szerv által még nem értesített részvételre jelentkező/ajánlattevő, illetve bármely olyan részvételre jelentkező/ajánlattevő, akinek/amelynek a részvételre jelentkezését/ajánlatát az ajánlatkérő szerv még nem utasította el véglegesen. Az elutasítás akkor tekinthető véglegesnek, ha azt közölték az érintett gazdasági szereplővel, és vagy azt az e tekintetben megkeresett [Consiliul Național de Soluționare a Contestațiilor (panaszokat elbíráló nemzeti tanács, Románia)] jogszerűnek ítélte, vagy az nem képezte vagy már nem képezheti jogorvoslat tárgyát.”

12 E sürgősségi rendelet 138. cikke (2) bekezdésének c) pontja a következőképpen rendelkezik:

„A 137. cikk (3) bekezdése szerinti közlemény keretében az ajánlatkérő szerv tájékoztatja az elutasított ajánlattevőket/részvételre jelentkezőket, illetve azokat, akiknek/amelyeknek az ajánlatát nem nyilvánították nyertesnek, a döntés indoklásáról, megjelölve:

[…]

c) minden olyan ajánlattevőnek, aki/amely elfogadható és megfelelő ajánlatot nyújtott be, amely ezért elfogadható volt, de amelyet nem nyilvánítottak nyertes ajánlatnak, a nyertes ajánlat(ok) jellemzőit és relatív előnyeit az ajánlatához képest, annak az ajánlattevőnek a nevét, akinek/amelynek a közbeszerzési szerződést odaítélik, vagy adott esetben azoknak az ajánlattevőknek a nevét, akikkel/amelyekkel keretmegállapodást kötnek.”

A 101/2016. sz. törvény

13 A 2016. május 19-i Legea nr. 101/2016 privind remediile și căile de atac în materie de atribuire a contractelor de achiziție publică, a contractelor sectoriale și a contractelor de concesiune de lucrări și concesiune de servicii, precum și pentru organizarea și funcționarea Consiliului Național de Soluționare a Contestațiilor (a közbeszerzési szerződések, ágazati szerződések vagy építési koncessziós szerződések és a szolgáltatási koncessziós szerződések odaítélése területén az igényérvényesítési lehetőségekről és jogorvoslatokról, valamint a panaszokat elbíráló nemzeti tanács szervezetéről és működéséről szóló 101/2016. sz. törvény) *(Monitorul Oficial al României*, 393. sz., 2016. május 23.), az alapügyre alkalmazandó változatában (a továbbiakban: 101/2016. sz. törvény) a 3. cikkében a következőképpen rendelkezik:

„(1) E törvény alkalmazásában:

[…]

f) az a személy, aki úgy véli, hogy sérelmet szenvedett: minden olyan gazdasági szereplő, aki megfelel a következő együttes feltételeknek:
   i) közbeszerzési eljárással kapcsolatos érdekkel rendelkezik vagy rendelkezett; és
   ii) az ajánlatkérő szerv joghatás kiváltására alkalmas aktusának következtében, illetve azon okból éri vagy érte kár, illetve fenyegeti a kár veszélye, hogy az ajánlatkérő szerv valamely közbeszerzési eljárásra vonatkozó kérelemre a törvényben előírt határidőn belül nem válaszol.

[…]

(3) Az (1) bekezdés f) pontjának i. alpontja alkalmazásában valamely személyt akkor kell úgy tekinteni, mint aki közbeszerzési eljárással kapcsolatos érdekkel rendelkezik vagy rendelkezett, ha még nem zárták ki véglegesen ezen eljárásból. A kizárás akkor végleges, ha arról az érintett részvételre jelentkezőt/ajánlattevőt értesítették, és azt a panaszokat elbíráló nemzeti tanács vagy [más] bíróság jogszerűnek ítélte, vagy az ellen már nem lehet jogorvoslattal élni.”

14 A 101/2016. sz. törvény 58. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Bármely érdekelt fél kérheti a bíróságtól esettől függően a közbeszerzési szerződésekről szóló jogszabályokban, az ágazati szerződésekről szóló jogszabályokban vagy az építési koncessziókról és a szolgáltatási koncessziókról szóló jogszabályokban a szerződés érvényes megkötéséhez előírt feltételek megsértésével kötött szerződés/szerződéskiegészítés semmisségének megállapítását, valamint a felek viszonylatában az eredeti állapot helyreállítását.

(2) A bíróság a módosított [Legea nr. 287/2009 privind Codul civil (a polgári törvénykönyvről szóló 287/2009. sz. törvény)] 1254. cikke (3) bekezdésének megfelelően megállapítja a szerződés vagy szerződéskiegészítés teljes/részleges semmisségét, és visszaállítja a felek korábbi helyzetét a következő esetekben:

[…]

c) [ha] a szerződést vagy szerződéskiegészítést kevésbé kedvező feltételek mellett kötötték, mint amelyek a nyertes ajánlatot képező műszaki és/vagy pénzügyi ajánlatokban szerepelnek;

d) [ha] nem tartották be a hirdetményben előírt azon alkalmassági és kiválasztási kritériumokat, és/vagy értékelési szempontokat, amelyek alapján az ajánlatot nyertesnek nyilvánították, ami az eljárás eredményének megváltoztatásához vezetett a versenyelőnyök megszüntetése vagy csökkentése mellett;

e) [ha] a szerződést a [panaszokat elbíráló nemzeti] tanács vagy a jogvitában döntést hozó [más] bíróság határozatának kézhezvétele előtt vagy az említett határozat figyelmen kívül hagyásával kötötték meg;

[…]

(6) A szerződéskötésre nyitva álló törvényes várakozási időre vonatkozó rendelkezések megsértése esetén a bíróság valamennyi releváns szempont vizsgálatát követően megállapítja a szerződés vagy szerződéskiegészítés teljes vagy részleges semmisségét, és visszaállítja a felek korábbi helyzetét, vagy amennyiben ez elegendő, a (3) bekezdésben foglaltakhoz hasonló alternatív szankciókat rendel el.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

15 2019. december 12-én a nemzeti honvédelmi minisztérium a 2009/81 irányelvet átültető 114/2011. sz. sürgősségi rendelet alapján közbeszerzési eljárást indított, amely két tételből állt:

– 1. sz. tétel – 2. típusú lőtér, becsült érték: 14 405 042 román lej (RON) hozzáadottérték-adó (héa) nélkül (hozzávetőleg 2 920 000 euró);

– 2. sz. tétel – 3. típusú lőtér, becsült érték: 29 500 000 RON héa nélkül (hozzávetőleg 5 980 000 euró).

16 A szerződés becsült összértéke 43 905 042 RON (hozzávetőleg 8 900 000 euró) volt, és az odaítélési szempont a gazdaságilag legelőnyösebb ajánlat szempontja volt, kizárólag a „legalacsonyabb ár” szempontja alapján.

17 2020. március 9-i levelében az ajánlatkérő egyrészt tájékoztatta az Armaprocurét egyrészt a két tételre vonatkozó ajánlatának elutasításáról, azzal az indokkal, hogy azt az 1. sz. tétel vonatkozásában nem megfelelőnek, a 2. sz. tétel tekintetében pedig nem megfelelőnek és elfogadhatatlannak nyilvánították. Másrészt az ajánlatkérő tájékoztatta a szerződés Konzorcium részére történő odaítéléséről.

18 2020. március 19-én az Armaprocure először fordult a panaszokat elbíráló nemzeti tanácshoz az ajánlatának elutasításáról szóló határozat, a más ajánlatok elfogadásáról szóló határozat, valamint a közbeszerzési szerződés Konzorcium részére történő odaítéléséről szóló határozat jogszerűségének vitatása céljából.

19 2020. április 10-i határozatával a panaszokat elbíráló nemzeti tanács részben helyt adott az Armaprocure kérelmeinek, többek között kötelezve az ajánlatkérőt arra, hogy az 1. sz. tétel vonatkozásában értékelje újra az Armaprocure ajánlatát, valamint a Konzorcium és más ajánlattevők, vagyis az Electro Optic Components SRL és a Stimpex SA ajánlatait mindkét tétel tekintetében. Az említett tanács ugyanakkor elutasította az Armaprocure azon kifogását, amely a 2. sz. tételre vonatkozó ajánlatát elutasító határozat ellen irányult.

20 Miután a nemzeti honvédelmi minisztérium, valamint az Electro Optic Components és a Konzorcium kérelme alapján eljáró Curtea de Apel București (bukaresti ítélőtábla, Románia) 2020. június 30-i ítéletével részben módosította a panaszokat elbíráló nemzeti tanács határozatát, az ajánlatkérő elvégezte az ajánlatok újbóli értékelését. 2020. november 10-i levelében arról tájékoztatta az Armaprocurét, hogy ajánlatát az 1. sz. tétel vonatkozásában mint nem megfelelőt utasították el, és hogy a Konzorcium ajánlata nyert e tétel tekintetében. Ami az Armaprocure 2. sz. tételre vonatkozó ajánlatát illeti, azt véglegesen elutasították.

21 A 2020. november 25-én nyilvántartásba vett beadvánnyal az Armaprocure másodszor is a panaszokat elbíráló nemzeti tanácshoz fordult annak érdekében, hogy kifogást emeljen az ajánlatok ezen új értékelésének eredményével szemben.

22 Az említett tanács 2021. május 24-i határozatával kizárólag a Konzorcium és az Electro Optic Components ajánlatának pénzügyi értékelése tekintetében megsemmisítette az ajánlatkérő által készített, eljárásra vonatkozó jelentést (a továbbiakban: 2021. május 24-i határozat).

23 2021. június 14-én, miután újból értékelte ezeket az ajánlatokat, az ajánlatkérő tájékoztatta az Electro Optic Componentst arról, hogy ajánlatát elfogadhatatlannak nyilvánították. A 114/2011. sz. sürgősségi rendelet 137. cikke (2) bekezdésének és 138. cikke (2) bekezdése c) pontjának rendelkezései értelmében az új értékelés eredményét nem közölték az Armaprocurével, mivel az általa benyújtott ajánlatot korábban elutasították, és ezt az elutasítást a panaszokat elbíráló nemzeti tanács jogszerűnek tekintette a kifogások elbírálása tekintetében.

24 2021. június 8-án az Armaprocure keresetet nyújtott be a 2021. május 24-i határozattal szemben. Mivel e keresetet a Curtea de Apel București (bukaresti ítélőtábla) 2021. október 27-i ítéletével mint megalapozatlant elutasította, az Armaprocure felülvizsgálati kérelmet nyújtott be ezen ítélettel szemben, amelyet az Înalta Curte de Casație și Justiție (legfőbb semmítő- és ítélőszék, Románia) 2022. május 25-én elutasított.

25 Kérésére az Armaprocurét 2021. november 11-i levelében az ajánlatkérő arról tájékoztatta, hogy a 2021. május 24-i határozat alapján a Konzorcium és az Electro Optic Components ajánlatát 2021. június 14-én újból értékelte.

26 2021 novemberének végén az ajánlatkérő és a Konzorcium aláírta a „2. típusú lőtér” és a „3. típusú lőtér” termékek beszerzésére irányuló szerződést. A közbeszerzési szerződés Konzorcium részére történő odaítéléséről szóló hirdetményt az „elektronikus közbeszerzési rendszer” elnevezésű online platformon 2021. december 31-én tették közzé.

27 A 2022. január 10-én benyújtott harmadik kifogással az Armaprocure többek között azt kérte a panaszokat elbíráló nemzeti tanácstól, hogy az 1. sz. tétel vonatkozásában semmisítse meg a 2021. május 24-i határozat végrehajtása érdekében elfogadott valamennyi aktust, állítsa vissza e felek korábbi helyzetét, semmisítse meg a közbeszerzési eljárást, és függessze fel az e tételre vonatkozó szerződés teljesítését.

28 2022. január 28-i határozatával a panaszokat elbíráló nemzeti tanács elutasította az Armaprocure kérelmeit, amely emiatt a Tribunalul Bucureștihez (bukaresti törvényszék, Románia) fordult.

29 Ez utóbbi a 2022. március 29-i ítéletében elutasította az Armaprocure keresetét, és megállapította, hogy az Armaprocure 2. sz. tételre vonatkozó ajánlatát a panaszokat elbíráló nemzeti tanács a 2020. április 10-i határozatával elutasította, amit a Curtea de Apel București (bukaresti ítélőtábla) előtt nem vitattak. A Tribunalul București (bukaresti törvényszék) azt is hangsúlyozta, hogy a 2021. május 24-i határozat elutasította az Armaprocure által benyújtott azon kérelmeket, amelyek egyrészt az 1. sz. tételre vonatkozó ajánlatát nem megfelelőnek nyilvánító eljárás és határozat megsemmisítésére, másrészt az ajánlatkérőnek az ezen ajánlat újbóli értékelésére való kötelezésére irányultak.

30 A Tribunalul București (bukaresti törvényszék) ezt követően megállapította, hogy az Armaprocure által a 2021. május 24-i határozattal szemben benyújtott keresetet a Curtea de Apel București (bukaresti ítélőtábla) 2021. október 27-i ítéletével elutasította. Következésképpen a Tribunalul București (bukaresti törvényszék) szempontjából az Armaprocurénak már nem fűződött érdeke ahhoz, hogy kifogásokat emeljen az 1. sz. tétel vonatkozásában elfogadott ajánlattal és a közbeszerzési eljárási aktusokkal kapcsolatban, mivel az általa benyújtott ajánlat meg nem felelését végleges jelleggel megállapították, és az jogerőre emelkedett.

31 Az Armaprocure fellebbezést nyújtott be a Tribunalul București (bukaresti törvényszék) 2022. március 29-i ítéletével szemben a Curtea de Apel Bucureștihez (bukaresti ítélőtábla), amely a kérdést előterjesztő bíróság. Az Armaprocure többek között arra hivatkozott, hogy az ajánlatkérő megsértette a 2009/81 irányelvet, amennyiben az az 1. és 2. sz. tételben érintett termékek szállítására vonatkozó szerződést olyan ajánlattevővel írta alá, aki elfogadhatatlan és nem megfelelő ajánlatot nyújtott be. Az Armaprocure azt is állította, hogy a 101/2016. sz. törvény 58. cikkének (1) bekezdése alapján keresetet nyújtott be a Tribunalul București (bukaresti törvényszék) előtt az e szerződéshez vezető közbeszerzési eljárás megsemmisítése iránt. Következésképpen elegendő, ha bizonyítja, hogy az e rendelkezés értelmében vett „érdekelt félnek” minősül ahhoz, hogy e szerződést vitathassa, anélkül hogy igazolnia kellene, hogy az említett törvény 3. cikke (1) bekezdésének f) pontja értelmében vett „sérelmet szenvedett” személy. Ennélfogva nem szükséges, hogy ajánlattevői vagy részvételre jelentkezői minősége legyen.

32 A kérdést előterjesztő bíróság kiemeli, hogy a 2009/81 irányelv csak az érintett ajánlattevő vagy részvételre jelentkező számára biztosít jogorvoslati jogot, mivel az ajánlattevőnek vagy a részvételre jelentkezőnek a közbeszerzési eljáráshoz fűződő érdeke az ezen eljárásban való részvételéből ered. Márpedig a jelen esetben a szerződés nyertes ajánlattevő általi aláírásának időpontjában, 2021. november végén, véglegesen kizárták az Armaprocurét az e szerződéshez vezető közbeszerzési eljárásból. E bíróság a 89/665 irányelvre vonatkozó 2016. december 21-i Bietergemeinschaft Technische Gebäudebetreuung und Caverion Österreich ítélettel (C-355/15, EU:C:2016:988) való analógia útján érvelve azt kérdezi, hogy a 2009/81 irányelvvel ellentétes-e, hogy a közbeszerzési eljárásból az ajánlatkérő véglegessé vált határozatával kizárt ajánlattevő jogorvoslati lehetőséggel rendelkezzen a nyertes ajánlattevővel kötött szerződéssel szemben.

33 E körülmények között a Curtea de Apel București (bukaresti ítélőtábla) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Értelmezhetők-e úgy a [2009/81] irányelv rendelkezései (az 55. cikk (4) bekezdése, az 56. cikk (3) bekezdése, az 57. cikk (2) bekezdése, a 60. cikk (1) bekezdésének b) pontja és a 61. cikk), hogy azokkal ellentétes az, hogy az ajánlattevő – akit az ajánlatkérő szerv jogerős határozatával kizárt a közbeszerzési eljárásból – a nyertesnek nyilvánított ajánlattevővel kötött szerződéssel szemben jogorvoslattal éljen?”

A gyorsított eljárás iránti kérelemről

34 A kérdést előterjesztő bíróság azt kérte, hogy a Bíróság a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelmet a Bíróság eljárási szabályzata 105. cikkének (1) bekezdése alapján gyorsított eljárásban bírálja el.

35 Tekintettel azonban a Bíróság azon határozatára, hogy az eljárási szabályzat 99. cikkének megfelelően indokolt végzéssel hoz határozatot, erről a kérelemről nem kell határozni (lásd ebben az értelemben: 2023. január 10-i Ambisig végzés, C-469/22, EU:C:2023:25, 19. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

36 A Bíróság eljárási szabályzata 99. cikkének értelmében, ha az előzetes döntéshozatalra terjesztett kérdésre a válasz egyértelműen levezethető az ítélkezési gyakorlatból, vagy ha az ilyen kérdésre adandó válasz nem enged teret semmilyen észszerű kétségnek, a Bíróság az előadó bíró javaslatára és a főtanácsnok meghallgatását követően az eljárás során bármikor indokolt végzéssel határozhat.

37 A jelen előzetes döntéshozatali eljárás keretében e rendelkezést kell alkalmazni.

38 Kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2009/81 irányelv 55. cikkének (4) bekezdését és 57. cikkének (2) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy azokkal ellentétes, hogy a közbeszerzési eljárásból az ajánlatkérő véglegessé vált határozatával kizárt ajánlattevő jogorvoslati lehetőséggel rendelkezhessen a nyertes ajánlattevővel kötött szerződéssel szemben.

39 Elöljáróban meg kell állapítani, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy 2020. április 10-i és 2021. május 24-i határozataival, amelyekben az Armaprocure első két kifogásáról határozott, a panaszokat elbíráló nemzeti tanács elutasította az e társaság 1. és 2. sz. tételre vonatkozó ajánlatát elutasító határozat elleni kifogását, azzal a pontosítással, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által nyújtott magyarázatok szerint e határozatok a nyertes ajánlattevővel kötött szerződés aláírása előtt véglegessé váltak. Az Armaprocure, miután egy harmadik kifogást terjesztett elő, a kérdést előterjesztő bírósághoz fordult a szóban forgó szerződés odaítélése iránti eljárás megsemmisítése iránt, és ennek következtében annak érdekében, hogy e szerződést neki ítéljék oda.

40 Először is meg kell állapítani, hogy a 2009/81 irányelv (72) preambulumbekezdéséből az következik, hogy ezen irányelv elfogadásával az uniós jogalkotó a 89/665 irányelvben előírt rendszeren alapuló hatékony jogorvoslati rendszert kívánt bevezetni.

41 Ebben az összefüggésben először is emlékeztetni kell arra, hogy a 89/665 irányelv 1. cikkének (3) bekezdése értelmében – amelynek szövegét a 2009/81 irányelv 55. cikkének (4) bekezdése szó szerint átveszi – a tagállamok biztosítják, hogy az általuk megállapítandó részletes szabályok szerint legalább azon személyeknek álljon jogorvoslati eljárás a rendelkezésére, akiknek érdekükben áll vagy állt egy adott szerződés elnyerése, és akiknek az állítólagos jogsértés érdeksérelmet okozott vagy ennek kockázata fennáll. E rendelkezések nem kötelezik a tagállamokat arra, hogy a jogorvoslati eljárásokat minden olyan személy számára hozzáférhetővé tegyék, aki közbeszerzési szerződés odaítélését kívánja elérni, hanem lehetővé teszik számukra, hogy ezen túlmenően megköveteljék, hogy az érintett személynek az általa állított jogsértés sérelmet okozzon, vagy ennek veszélye fennálljon (lásd ebben az értelemben: 2003. június 19-i Hackermüller ítélet, C-249/01, EU:C:2003:359, 18. pont; 2022. május 17-i Estaleiros Navais de Peniche végzés, C-787/21, nem tették közzé, EU:C:2022:414, 22. pont).

42 A Bíróság, amelyet a 89/665 irányelv 1. cikke (3) bekezdésének értelmezésére kértek, kimondta, hogy közbeszerzési eljárás keretében azon ajánlattevőknek – akiknek a kizárását kérik – a szerződés elnyerése érdekében egyenértékű jogos érdekük fűződik a többi ajánlattevő ajánlatának kizárásához, függetlenül az érintett közbeszerzési eljárásban résztvevők számától, a jogorvoslati kérelmet benyújtó résztvevők számától, illetve a felhozott jogalapok különbözőségétől. Az egyik ajánlattevő kizárása ugyanis azt eredményezheti, hogy a másik ajánlattevő a szerződést közvetlenül ugyanezen eljárás végén nyeri el. Továbbá abban az esetben, ha mindkét ajánlattevőt

kizárják, és új közbeszerzési eljárás indul, azon mindegyik ajánlattevő részt vehet, és ezáltal közvetetten elnyerheti a szerződést (lásd ebben az értelemben: 2013. július 4-i Fastweb ítélet, C-100/12, EU:C:2013:448, 33. pont; 2016. április 5-i PFE-ítélet, C-689/13, EU:C:2016:199, 24., 27. és 29. pont; 2021. március 24-i NAMA és társai ítélet, C-771/19, EU:C:2021:232, 31. pont; 2022. május 17-i Estaleiros Navais de Peniche végzés, C-787/21, nem tették közzé, EU:C:2022:414, 23. pont).

43 Másodszor az ítélkezési gyakorlatban kialakított, az előző pontban felidézett elv csak annyiban érvényes, amennyiben az ajánlattevő kizárása nem vált véglegessé, különösen azt követően, hogy azt jogerős határozattal helybenhagyták (lásd ebben az értelemben: 2016. december 21-i Bietergemeinschaft Technische Gebäudebetreuung und Caverion Österreich ítélet, C-355/15, EU:C:2016:988, 36. pont; 2017. május 11-i Archus és Gama ítélet, C-131/16, EU:C:2017:358, 57. és 58. pont; 2021. március 24-i NAMA és társai ítélet, C-771/19, EU:C:2021:232, 42. pont; 2022. május 17-i Estaleiros Navais de Peniche végzés, C-787/21, nem tették közzé, EU:C:2022:414, 24. pont).

44 Márpedig a 2009/81 irányelv 57. cikke (2) bekezdésének második albekezdése értelmében, amelynek szövegét a 89/665 irányelv 2a. cikkének (2) bekezdésével egyezően fogalmazták, az ajánlattevő kizárása akkor végleges, ha arról az ajánlattevőt értesítették, és ha a kizárást egy független jogorvoslati szerv jogszerűnek ítélte, vagy ha a kizárás ellen jogorvoslatnak többé nincs helye. Ebből következik, hogy a kizárásról szóló határozat még nem végleges jellege ezen ajánlattevők esetében meghatározza a szerződés odaítélésről szóló határozattal szembeni kereshetőségi jogot (2021. december 21-i Randstad Italia ítélet, C-497/20, EU:C:2021:1037, 74. pont; 2022. május 17-i Estaleiros Navais de Peniche végzés, C-787/21, nem tették közzé, EU:C:2022:414, 25. pont).

45 A közbeszerzési eljárásból kizárt ajánlattevőnek az e szerződés odaítéléséről szóló határozattal szembeni eljáráshoz fűződő érdeke tehát szervesen kapcsolódik az őt ezen eljárásból kizáró határozattal szembeni eljáráshoz fűződő érdek fennmaradásához. Következésképpen az ajánlatát kizáró határozattal szembeni eljáráshoz fűződő érdek hiányában az elutasított ajánlattevő nem állíthatja, hogy fennmarad a szerződés odaítéléséről szóló határozattal szembeni eljáráshoz fűződő érdeke. Az eljáráshoz fűződő ilyen érdek nem alapítható arra, hogy az említett ajánlattevőnek esetlegesen odaítélhetik a szerződést abban az esetben, ha e határozat megsemmisítését követően az ajánlatkérő úgy dönt, hogy új közbeszerzési eljárást indít (2022. május 17-i Estaleiros Navais de Peniche végzés, C-787/21, nem tették közzé, EU:C:2022:414, 26. és 27. pont).

46 Nyilvánvalóan hiányzik tehát a közbeszerzési eljárásból kizárt ajánlattevőnek a szerződés odaítéléséről szóló határozat elleni eljáráshoz fűződő érdeke, ha ezen ajánlattevő kizárása olyan határozatból ered, amely véglegessé vált, vagy azért, mert az immár nem támadható meg keresettel, mivel azt a nemzeti eljárási szabályok által előírt határidőn belül nem támadták meg, vagy azért, mert kimerítették a nemzeti szinten rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket.

47 A fenti megfontolásokra tekintettel az előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2009/81 irányelv 55. cikkének (4) bekezdését és 57. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes, hogy a közbeszerzési eljárásból az ajánlatkérő véglegessé vált határozatával kizárt ajánlattevő jogorvoslati lehetőséggel rendelkezhessen a nyertes ajánlattevővel kötött szerződéssel szemben.

A költségekről

48 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nyolcadik tanács) a következőképpen határozott:

A honvédelem és biztonság területén egyes építési beruházásra, árubeszerzésre és szolgáltatásnyújtásra irányuló, ajánlatkérő szervek vagy ajánlatkérők által odaítélt szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról, valamint a 2004/17/EK és 2004/18/EK irányelv módosításáról szóló, 2009. július 13-i 2009/81/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 55. cikkének (4) bekezdését és 57. cikkének (2) bekezdését

a következőképpen kell értelmezni:

azokkal ellentétes, hogy a közbeszerzési eljárásból az ajánlatkérő véglegessé vált határozatával kizárt ajánlattevő jogorvoslati lehetőséggel rendelkezhessen a nyertes ajánlattevővel kötött szerződéssel szemben.

Aláírások